

IV. SEMNAL

ASPECTE PRIVIND DREPTUL LA SĂNĂTATE AL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI. NECESITATEA INFIINȚĂRII UNUI CENTRU NAȚIONAL DE PATOLOGIE NEUROMUSCULARĂ

Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD) recunoaște prin art. 25, dreptul la sănătate al acestora, modelându-l ca principiu al egalității, ce stabilește că persoanele cu dizabilități beneficiază de aceeași gamă, calitate și standard de servicii și programe de sănătate, în condiții de egalitate cu ceilalți, precizând, totodată, faptul că serviciile de sănătate trebuie să fie adaptate diferitelor forme de dizabilitate.¹

Dreptul la sănătate poate fi inclus în categoria drepturilor economice, sociale și culturale pentru realizarea cărora articolul 25 al Convenției impune statelor părți obligații pozitive. În plus, pentru a-și îndeplini aceste drepturi, Convenția impune fiecărui stat parte „să acționeze cu toate resursele disponibile și în cadrul cooperării internaționale, dacă este cazul, pentru a asigura, în mod progresiv, exercitarea deplină a acestor drepturi”.

De asemenea, subliniem că potrivit art. 25 alin (b) din CDPD, statele vor furniza acele servicii de sănătate specifice, necesare persoanelor cu dizabilități, inclusiv servicii adecvate de diagnosticare și de intervenție timpurie și servicii menite să prevină riscul apariției altor dizabilități.

Prin H.G. nr. 489/2011², Guvernul României a decis desființarea și reorganizarea Centrului

¹ A se vedea Valentina Della Fina, Rachele Cera, Giuseppe Palmisano (editors), *The United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities - A Commentary*, Springer, 2017, pp. 474-481.

² Art. 1. -

(1) Se aprobă desființarea următoarelor unități sanitare cu personalitate juridică:

b) Centrul de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” Vâlcele, cu sediul în localitatea Covasna, Str. Principală, județul Covasna, aflat în rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății.

(4) Activitatea de asistență medicală preluată din cadrul Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” Vâlcele, care se desființează potrivit alin. (1) lit. b), urmează a se desfășura în noul imobil de la Întorsura Buzăului, a cărui construcție cu destinația de sediu a fost finanțată de Ministerul Sănătății. (Text publicat în M. Of. al României. În vigoare de la 20 mai 2011).

de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” din localitatea Vâlcele, Județul Covasna, unitate spitalicească de monospecialitate (neurologie) aflată în subordinea directă a Ministerului Sănătății, ce avea ca obiect de activitate patologia eredo-degenerativă neuro-musculară cu determinism genetic, patologie ce afectează îndeosebi copilul și adultul tânăr, fiind singura unitate de acest gen din țară.

Potrivit statisticilor, în România sunt înregistrate peste 35 000 de cazuri de astfel de afecțiuni. Cazurile dirijate către Centrul de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” beneficiau de investigații de înaltă specialitate, specifice, permițând astfel stabilirea unui diagnostic corect a afecțiunii și implicit posibilitatea investigării familiei pacientului, acesta beneficiind de un sfat genetic pertinent, întreruperea lanțului genetic fiind singurul tratament eficace la acest moment.³

Clădirea în care a funcționat Centrul datează din anul 1936, cu destinație inițială de complex hotelier balnear. Între anii 1954 - 1965 figurează ca Unitate Medicală Specială destinată asigurării serviciilor medicale comunității grecești stabilite în Vâlcele. Prin Ordinul nr. 490 din 20.07.1965, Unitatea Medicală Specială se reprofilează și devine „Sanatoriul Balneo-Climateric pentru tratamentul copiilor cu deficiențe motorii” fără a avea un profil bine definit. În anul 1962 Centrul capătă profil de patologie genetică neuromusculară, după venirea dr. Radu Horia.

Personalitate de primă mărime a școlii medicale românești, dr. Radu Horia, a creat în anul 1965, în localitatea Vâlcele, primul și singurul „Centru de diagnostic, cercetare și tratament al maladiilor eredo-degenerative”.

³ Informații publice care s-au regăsit și pe site-ul Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” www.cpnmvâlcele.ro.

Din anul 1973, devine spital de monospecialitate aparținând Ministerului Sănătății, cu caracter de centru metodologic sub denumirea de „Spitalul de Patologie Neuromusculară”, iar prin Ordinul M.S. 1400/2.10.1991, devine centru de diagnostic, cercetare și tratament sub denumirea de „Centrul de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia”.

Prin H.G. nr. 1.106/10.10.2002, anexa nr. 1, Centrul a fost declarat unitate de interes național aflat în domeniul public al statului și în administrarea Ministerului Sănătății și Familiei, începând cu anul 2002.

Din momentul transformării unității în spital de patologie neuromusculară, colectivul medical a atras atenția și asupra efectelor benefice ale aeroterapiei cât și a proprietăților terapeutice ale apelor minerale din zonă (apa minerală de Vâlcele este considerată cea mai bogată în magneziu din țară și a patra din lume, fiind foarte eficientă în ameliorarea stărilor de epuizare fizică și psihică, întâzierii în dezvoltare, în convalescență, în afecțiuni cardiovasculare, ischemie cardiacă). Au fost făcute demersuri pentru înființarea unui compartiment de balneofizioterapie și recuperare medicală care să se profileze în timp pe tratamentul specific al acestor afecțiuni, utilizând cu maximă eficiență resursele naturale.

În cursul anului 2010 acest Centru a funcționat cu un număr de 75 de paturi (60 adulți și 15 copii), beneficiind de serviciile de asistență medicală un număr de 1.057 de pacienți.

La propunerea Consiliului Județean Covasna și a Direcției de Sănătate Publică Covasna, a fost elaborată H.G. nr. 489/2011 prin care a fost aprobată desființarea Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” Vâlcele.

În urma acțiunilor de protest ale Asociației Distroficilor Muscular din România (ADMR) și ale cadrelor medicale, luându-se în considerare și petiția ADMR⁴ adresată Instituției Prefectului – Județul Covasna, s-au făcut demersuri către Ministerul Sănătății, prin adresa cu nr. 4.393/28.03.2011, în care se solicită analiza situației sub aspect medical și social, în vederea reconsiderării proiectului de hotărâre de guvern în sensul menținerii unității spitalicești în localitatea

⁴ Petiție cu privire la desființarea Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia”, înregistrată la Instituția Prefectului - Județul Covasna cu nr. 9.215/18.06.2012.

Vâlcele, astfel încât să primeze interesul bolnavilor și al salariaților.

De asemenea, prin Ordinul Prefectului Județul Covasna nr. 192/25.07.2012, s-a constituit un Grup de lucru pentru soluționarea petiției formulate de Asociația Distroficilor Muscular – România din Vâlcele⁵. Obiectivele grupului de lucru au vizat: verificarea și analizarea aspectelor prezentate prin petiția nr. 22.02.07.2012; prezentarea legislației în domeniul persoanelor cu dizabilități, respectiv în domeniul persoanelor cu distrofii musculare; verificarea stării actuale a imobilului în care a funcționat Centrul de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” din Vâlcele până la preluarea de către Spitalul de Recuperare Cardiovasculară „Dr. Benedek Geza” din Covasna – Secția Externă Întorsura Buzăului; analizarea situației persoanelor cu distrofie musculară după mutarea Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” în clădirea Secției Externe Întorsura Buzăului.

Activitatea Centrului a fost preluată de Spitalul de Cardiologie „Dr. Benedek Geza” din județul Covasna, iar activitatea de asistență medicală a Centrului, a fost mutată în cadrul Spitalului Orășenesc din Întorsura Buzăului.

Considerăm această măsură ca fiind abuzivă și nelegală, ea fiind dispusă contra intereselor persoanelor cu distrofii musculare, cărora li se adresau serviciile medicale furnizate de fostul Centru de la Vâlcele.

În momentul de față putem afirma că distroficiile muscular din Romania nu au acces la tratament. Posibilitatea de deplasare în spațiul adecvat și petrecerea timpului liber în parcurile existente din centrul stațiunii favoriza starea sănătății fizice și mentale ale bolnavilor, oferindu-le acestora capacitatea de a se sustrage unui mod de viață izolat impus de dizabilitatea de care suferă.

În complementar, față de sistemul național de asistență socială, reglementat de Legea nr. 448/2006, există sistemul național de sănătate

⁵ Asociația Distroficilor Muscular – România din Vâlcele este formată din: Milik Otto – subprefectul județului Covasna – coordonatorul grupului de lucru, Știopu Mihaela – consilier în cadrul Instituției Prefectului Județul Covasna, Drincă Cristian – expert – Corpul de Control al Prefectului – Instituția Prefectului Județul Covasna, Santa Francisc – medic primar epidemiologic – D.S.P. Covasna, Neagovici Vasile Cătălin – președinte Sindicatului SANITAS Covasna, Daniela Tontsch și Teodorescu Maria – reprezentante ale Asociației Distroficilor Muscular România.

cu unități și baze de tratamente specifice unor afecțiuni.

Imobilul în care a funcționat, în sistemul național de sănătate, Centrul de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” din Vâlcele a fost adaptat conform Normativului pentru adaptarea clădirilor civile și spațiului urban aferent la exigențele persoanelor cu handicap, NP 051-2001, dispunând de aparatură adecvată pentru tratamente specifice. [...]

La închiderea Centrului de Patologie Neuromusculară „dr. Radu Horia” Vâlcele nu s-a realizat predarea documentației privind starea tehnică și jurnalul evenimentelor și nu s-a procedat la conservarea clădirii în conformitate cu legislația în vigoare.

În urma controlului efectuat de inspectorii de specialitate ai I.S.C. – C.C.I.C.L. Covasna, nu au fost depistate degradări la structura de rezistență a construcției.

Având în vedere faptul că acest centru reprezenta un reper în dezvoltarea medicinei românești, dr. Radu Horia fiind fondatorul școlii românești moderne de patologie neuromusculară, care a creat primul și singurul „Centru de diagnostic, cercetare și tratament al maladiilor eredo-degenerative”, considerăm că transferul activității s-a făcut în mod haotic, clădirea Centrului fiind ulterior devalizată în loc să intre în conservare.”⁶

În declarațiile de presă făcute pe parcursul anului 2012, Prefectul Codrin Munteanu a precizat că mutarea la Întorsura Buzăului nu a fost în interesul pacienților, aceștia fiind transferați cu forța doar pentru a se găsi utilitate noului spital din localitate construit în urmă cu câțiva ani, în care s-au investit aproape trei milioane de euro. Spitalul nu a funcționat până anul trecut deoarece nu avea nici medici și nici dotarea necesară.

Urmare a memoriului Instituției Prefectului – județul Covasna adresat Ministerului Sănătății, înregistrat de MM sub nr. 9215/15.10.2012, cu privire la situația Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia”, Ministerul Muncii a efectuat o misiune de audit public intern la Spitalul de recuperare cardiovasculară Covasna în perioada 27.11.2012 – 20.12.2012.

⁶ Notă raport nr. 9.215/12.10.2012, întocmită de Instituția Prefectului – Județul Covasna, Aprobat – Prefect Codrin Dumitru Munteanu.

Constatările echipei de auditori au semnalat următoarele aspecte: deficiențe în activitățile de autorizare și acreditare a unității; deficiențe în activitățile de control al unității de către instituțiile ierarhic superioare cu atribuții în acest sens; deficiențe în implementarea sistemului de control intern/managerial conform OMFP nr. 946/2005 republicat; insuficiența elaborării protocolelor de practică medicală și a monitorizării procesului de implementare a ghidurilor de practică medicală la nivelul spitalului.

Misiunea de audit nu a confirmat lipsa accesului persoanelor diagnosticate cu distrofii musculare la tratament, în urma desființării Centrului de Patologie Neuromusculară Vâlcele.”⁷

În urma interpelării, înregistrată cu nr. 563B/10-09-2013⁸, adresată domnului Eugen Nicolaescu, ministru al Ministerului Sănătății de către deputatul Liliana Mincă în Parlamentul României, Ministerul Sănătății a răspuns prin adresa nr. EN 8984/30.09.2013⁹, în care, printre altele, se menționează: „În baza verificărilor și analizelor efectuate cu privire la situația pacienților distrofici și al fostului spital „Dr. Radu Horia”, din Vâlcele, care a fost desființat și a cărei activitate a fost preluată de Spitalul de Recuperare Cardiovasculară „dr. Benedek Geza” din Covasna – Secția externă Întorsura Buzăului, din punct de vedere medical, această decizie nu numai că nu este justificată, dar a fost de natură să determine doar implicații negative.

Distrofiile neuromusculare sunt afecțiuni neurologice de mare complexitate și severitate, cu evoluție progresivă de-a lungul anilor către invaliditate motorie și sistemică ireversibile. Din nefericire, fiind vorba doar de boli de etiologie genetică, până în prezent nicăieri în lume nu s-a putut identifica un tratament curativ.

În aceste condiții dezvoltarea unui centru de îngrijire și neurorecuperare complexă precum cel de la spitalul mai sus menționat a fost un mare succes datorită problemelor medicale și sociale care le ridică această patologie și care implica pe lângă un personal medical de înaltă calificare și supraspecializare în acest domeniu al neurologiei

⁷ Adresa Ministerului Sănătății, Cabinet Subsecretar de stat nr. 22408/02.04.2013.

⁸ <http://www.cdep.ro/interpel/2013/i563B.pdf>.

⁹ <http://www.cdep.ro/interpel/2013/r563B.pdf>.

și o echipă medicală – medici, asistenți medicali, personal de îngrijire, fiziokinetoterapeuți, psihologi și alții – a cărei activitate și omogenitate în acordarea îngrijirilor specifice presupune o perioadă destul de îndelungată de pregătire, ceea ce se și realizase, de altfel, în unitatea sanitară din Vâlcele.

Comisia de Neurologie și Neurologie Pediatrică a Ministerului Sănătății consideră că se impune de urgență revenirea Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” la Vâlcele, Jud. Covasna, pe vechiul amplasament și recomandă realizarea rapidă a unor lucrări de reabilitare și modernizare.

De asemenea, se impune refacerea echipelor medicale de îngrijire a acestor pacienți și completarea lor cu medici mai tineri care să se dedice acestui domeniu [...] Având în vedere vulnerabilitatea cardiorespiratorie a acestor pacienți, care necesită un mediu cu spații în aer liber, cu multă verdețură și climat blând – condiții care se regăsesc la spitalul din Vâlcele – mutarea unității sanitare la Întorsura Buzăului este chiar contraindicată din punct de vedere medical deoarece crește semnificativ riscul infecțiilor respiratorii care au un potențial crescut de mortalitate la astfel de bolnavi.”

Și în decursul anilor care au urmat până în anul 2017 Asociația Distroficilor Muscular din România a continuat demersurile în vederea redeschiderii Centrului din Vâlcele, dar în răspunsurile Ministerului Sănătății se menționează că petițiile asociației conțin enunțuri eronate referitoare la încălcarea dreptului la viață al

pacienților prin lipsa accesului la tratament „sau confortul termic ce se poate asigura la Întorsura Buzăului, o clădire nouă, recent finalizată și net superioară celei de la Vâlcele.”¹⁰

Prin adresa nr. 4230/17.10.2017 Instituția Avocatul Poporului informează Consiliul Național al Dizabilității din România că a „solicitat formularea cu celeritate a unui (nou) punct de vedere al Comisiei de Neurologie și Neurologie Pediatrică a Ministerului Sănătății, privind problematica semnalată.

Având în vedere lipsa răspunsului din partea Ministerului Sănătății, am revenit în luna august cu o nouă solicitare rămasă, de asemenea, fără răspuns.

Timp de șapte ani reprezentanții ADMR au solicitat Ministerului Sănătății redeschiderea Centrului „Dr. Radu Horia”. Aproape de fiecare dată s-a demarat acțiunea de analizare a situației pacienților cu distrofii musculare, dar aceasta se oprea și-și pierdea valabilitatea la următorul ministru al sănătății numit. În prezent, redeschiderea Centrului „Dr. Radu Horia” nu mai este posibilă. Clădirea a fost devalizată și lăsată să se deterioreze. Prin urmare, la începutul anului 2018 pacienții au solicitat Ministerului Sănătății înființarea unui Centru Național de Patologie Neuromusculară.

Daniela Tontsch

¹⁰ Ministerul Sănătății, Direcția Generală de Asistență Medicală și Sănătate Publică nr. VS 15266/10.03.2016.

ZIUA EUROPEANĂ PENTRU VIAȚĂ INDEPENDENTĂ - RECUNOAȘTEREA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Consiliul Național al Dizabilității din România în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat în data de 7 mai 2018, în sala de ședințe a Comisiei de Cultură a Camerei Deputaților o dezbateră publică cu tema: „Bariere în calea unei vieți independente”. Evenimentul face parte din seria de manifestări dedicate Zilei Europene pentru Viață independentă, prilej cu care persoanele cu dizabilități și organizațiile care le reprezintă celebrează dreptul la autodeterminare. Potrivit Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități viața independentă este o parte esențială a autonomiei și libertății individului și nu înseamnă neapărat a trăi de unul singur. Ea nu trebuie interpretată doar ca abilitatea de a-și desfășura activitățile zilnice prin propriile puteri. Mai degrabă, ar trebui considerată drept libertatea de a alege și de a deține controlul, în concordanță cu respectul pentru demnitatea inerentă și autonomie individuală, așa cum este consfințită în art. 3 (a) din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Dezbaterea s-a axat pe cele opt direcții principale de acțiune cuprinse în Strategia Națională „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități, 2016-2020” ,care vizează implementarea în România a Convenției. Cele opt direcții de acțiune sunt: accesibilitate, participare, egalitate, ocuparea forței de muncă, educație și formare profesională, protecție socială, sănătate, statistici și colectarea datelor.

În cadrul dezbaterii s-a propus o nouă abordare cu privire la situația persoanelor cu dizabilități, prin identificarea și inițierea unor măsuri care să permită o reală integrare a acestora și o participare activă la viața comunității. Crearea și asigurarea unei vieți independente pentru persoanele cu dizabilități presupune schimbări nu numai la nivel legislativ ci și la nivel mental, ceea ce implică responsabilitate, schimbarea mentalităților, solidaritate și respect pentru demnitatea umană. Prin ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, România a recunoscut dreptul acestora de a trăi în comunitate independent și cu șanse egale. Legat de respectarea și asigurarea drepturilor persoanelor cu dizabilități s-a discutat despre numeroasele bariere care încă există în calea unei vieți independente: discriminarea, lipsa accesibilității în instituții publice, necesitatea subtitrării emisiunilor TV în limbajul celor cu deficiențe de auz, lipsa interpretorilor în instituțiile publice pentru aceste persoane, accesul la servicii de sănătate, accesul la vot, asigurarea transportului public. Fără aceste facilități persoana cu dizabilități nu va putea avea o viață cu adevărat independentă.

La eveniment au participat reprezentanți ai Guvernului și Parlamentului, ai autorităților publice și ai ONG-urilor cu responsabilități în domeniul promovării și protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Ana Maria Bojian

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A DREPTULUI UMANITAR 2018

În acest an, Ziua Dreptului Internațional Umanitar, ediția a V-a, a fost dedicată Centenarului Marii Uniri și s-a desfășurat pe data de 14 mai, la Ploiești, în sala Coloanelor de la Palatul Culturii, având ca și organizatori: Asociația Română de Drept Umanitar – Filiala Prahova (ARDUPH) sub patronajul Instituției Prefectului Prahova, Consiliul Județean Prahova, Primăria Municipiului Ploiești și alte instituții din domeniul educației, științei și culturii.

Instituirea unei zile a dreptului internațional umanitar reprezintă o confirmare a atașamentului României față de valorile dreptului internațional umanitar, propunerea pentru ziua de 14 mai fiind stabilită de membrii Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar. În această zi în 1954 România devenea parte la Convențiile umanitare de la Geneva.

Tema din acest an a ediției a fost „Drept Internațional Umanitar. Patrimoniul, tradițiile și valorile culturale românești în Anul Centenarului Marii Uniri”, cu scopul de a sensibiliza factorii de răspundere de la toate nivelurile cu privire la necesitatea protecției patrimoniului cultural și spiritual al omenirii.

Pentru a marca această zi pe deplin, au fost organizate o serie de acțiuni menite să aprofundeze

temele dezbaterii (dreptul umanitar și Centenarul Marii Uniri): expoziția de pictură cu tema „Centenar – Patrimoniul, tradițiile și valorile culturale naționale în contextul Anului European al Patrimoniului Cultural”, realizată de tineri din Basarabia și Prahova; lansarea Catalogului aniversar dedicat Centenarului Marii Uniri și cărții „Drept Internațional Umanitar. Patrimoniul, tradițiile și valorile culturale românești în anul Centenarului Marii Uniri”.

Manifestarea culturală s-a desfășurat în spiritul unității de neam și țară, pentru a sublinia necesitatea de a valoriza patrimoniul cultural al omenirii, dar în mod deosebit a celui românesc, în contextul în care anul acesta sărbătorim Centenarul Primului Război Mondial și al Marii Uniri, evenimente cu un impact deosebit asupra comunității românești și în mod special asupra tinerilor, făcându-i să înțeleagă și să aprecieze elementele identitare care stau la baza neamului: limba, cultura, credința.

La manifestare au mai participat reprezentanți ai Instituției Prefectului Județului Prahova, ai Primăriei Ploiești, ai Institutului Român pentru Drepturile Omului, precum și ai altor instituții de învățământ și cultură.

Olivia Florescu

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A FAMILIEI 2018

Ziua Internațională a Familiei este sărbătorită în întreaga lume pe 15 mai. Ea a fost instituită de Adunarea Generală a ONU pe 20 septembrie 1993, în baza Rezoluției 47/237, fiind sărbătorită de comunitățile din întreaga lume începând cu 1994, cu scopul de a sublinia importanța familiei pentru indivizi și societate și de a conștientiza opinia publică și tineretul asupra proceselor sociale, economice și demografice care afectează familia. La propunerea

Institutului Român pentru Drepturile Omului și cu susținerea Patriarhiei Române, din anul 1994, ziua de 15 mai a devenit oficial Ziua familiei române. Prin acest eveniment se dorește sublinierea și accentuarea impactului pe care valorile familiei îl au, sau ar trebui să îl aibă, în România.

Obiectivul principal al evenimentelor organizate în acest an a fost de a sensibiliza opinia

publică cu privire la rolul familiei în societate, promovarea celor mai noi tendințe socio-economice și demografice care afectează nucleul familial, precum și identificarea problemelor cheie cu care se confruntă familia contemporană, tema propusă de Organizația Națiunilor Unite fiind „Familii și societăți incluzive”.

În ziua de 15 mai cu ocazia Zilei Internaționale a Familiei, s-a desfășurat la Colegiul economic „Virgil Madgearu” din Ploiești, manifestarea cu tema „Familia: educatori și furnizori ai drepturilor omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Fundația „Adolescența” și Colegiul economic „Virgil Madgearu” Ploiești, având ca obiectiv principal, importanța familiei în educația tinerilor și de a promova valorile acesteia: egalitatea, dragostea, respectul, împărțirea echitabilă a responsabilităților casnice, combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, copiilor, persoanelor în etate.

În cadrul manifestării la care au participat elevi ai claselor a IX-a și a X-a, profesori, consilieri de dezvoltare personală, psihologi, s-a pus accentul pe importanța familiei în educația copilului, pe rolul pe care îl are familia pentru viitorul umanității dar și rolul autorităților cât și al societății civile pentru eliminarea violenței în familie. În familie înveți cum să te comporti, cum să răspunzi la o provocare, cum să ieși dintr-un conflict, ce reguli să respecti pentru a-ți asigura o bună funcționare în viață.

De asemenea, Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Fundația „Adolescența” a organizat în data de 17 mai 2018, la Școala Gimnazială „Sf. Vineri” din Ploiești, manifestarea cu tema „Familii și societăți incluzive”, eveniment la care au participat elevii claselor a V-a și a VII-a, precum și profesori.

În cadrul dezbaterii s-a pus accent pe implicarea și colaborarea familiei cu școala pentru educația copilului, scoțându-se în evidență rolul familiei în rezultatele școlare, în reducerea abandonului școlar, pentru eliminarea violenței în familie și în școli. Educația și educația pentru drepturile omului rămâne una dintre cele mai puternice arme pentru combaterea acestui fenomen îngrijorător.

Manifestarea a avut un caracter interactiv, elevii și-au exprimat opiniile lor despre familie, subliniind că stabilirea și menținerea unor tradiții în familie contribuie la unitatea familiei, menținerea unui climat armonios și oferă sentimentul de apartenență și de iubire față de familie.

Printre preocupările IRDO se numără și promovarea drepturilor familiei, a rolului ei în educarea viitoarelor generații, necesitatea îmbunătățirii cadrului legislativ și social, în vederea creșterii rolului familiei în viața socială, familia fiind elementul de bază al societății, apărătorul valorilor umane, al culturii și al continuității istorice a generațiilor, un factor de stabilitate și dezvoltare.

Olivia Florescu

„PROTECȚIA ȘI INTEGRAREA REFUGIAȚILOR ÎN SOCIETATE”, ZIUA MONDIALĂ A REFUGIATULUI, 20 Iunie, 2018

În fiecare an pe mapamond în data de 20 iunie se celebrează Ziua mondială a refugiatului, adoptată prin Rezoluția 55/76 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, din 4 decembrie 2000. Această zi este dedicată curajului, perseverenței și răbdării de care dau dovadă milioanele de refugiați de pe glob.

Cu prilejul acestei zile, Institutul Român pentru Drepturile Omului a reunit reprezentanți ai

unor instituții naționale, organizații internaționale și ai societății civile în cadrul mesei rotunde „Protecția și integrarea refugiaților în societate”. Evenimentul a reprezentat și aniversarea a 20 de ani de la primele manifestări dedicate anual conștientizării opiniei publice cu privire la situația refugiaților.

În deschiderea evenimentului, reprezentanți ai IRDO au prezentat activitatea de cercetare și

documentare a Institutului în domeniul migrației și azilului precum și campaniile de formare, conștientizare și înțelegere a condiției de refugiat în rândul tinerilor, cu accent pe expunerea acestor categorii vulnerabile la nedreptăți și atitudini discriminatorii.

„Ce ați face dacă ați fi forțați să vă părăsiți locuința?(...)În prezent 68 de milioane de oameni din întreaga lume sunt refugiați sau dezrădăcinați ca urmare a unor conflicte sau persecuții(...)De Ziua Refugiatului trebuie să ne gândim ce putem face mai mult pentru a ajuta. Răspunsul la această întrebare începe cu unitate și solidaritate.” – sublinia în mesajul său Secretarul General al ONU, António Guterres.

În cadrul evenimentului au fost dezbătute aspecte privind provocările și oportunitățile integrării în societate a refugiaților și migrantilor, accesul acestora la justiție, activitatea de protecție și promovare a drepturilor lor, lupta cu prejudecățile inerente ale societății și importanța contribuției acestor persoane în viața comunității. Au luat cuvântul reprezentanți ai Consiliului Național Român pentru Refugiați, (CNRR), ai Avocatului Poporului, ai Biroului Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați din România (UNHCR), ai Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI), precum și ai Asociației Femeilor din România – Împreună.

Consiliul Național pentru Refugiați, coordonator național al Rețelei Europene de Asistență Juridică în Domeniul Azilului, partener al Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați și membru al rețelei Europene de traineri în domeniul cercetării informațiilor din țara de origine, a prezentat aspecte din activitatea sa de promovare și apărare a drepturilor migrantilor, refugiaților și solicitanților de azil. Acesta oferă consiliere juridică pentru solicitanții de azil din cele 6 centre de recepție, asistență juridică în instanță și monitorizează operațiunile de returnare forțată a străinilor. De asemenea, organizează seminarii pentru facilitarea schimbului de experiență dintre judecători, avocați, interpreți/traducători și instituții publice. Împreună cu Inspectoratul General pentru Imigranți, Direcția Azil și Integrare publică un buletin informativ lunar cu privire la situația refugiaților la nivel național, regional și internațional.

Reprezentanții instituției Avocatului Poporului, instituție desemnată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/ 2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, potrivit Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, au prezentat aspecte din activitatea de monitorizare. Instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii și în centrele de reținere și arestare preventivă, în centrele de tranzit, centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, aflate în subordinea și administrarea Inspectoratului General pentru Imigrări, în centrele speciale de primire a solicitanților de azil.

Vizitele sunt desfășurate din oficiu, pe baza unui plan anual de vizitare, propus de adjunctul Avocatului Poporului pentru domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și aprobat de către Avocatul Poporului ori inopinat sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

Recomandările Avocatului Poporului în domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, emise în cazul constatării unor neregularități, au ca scop înlăturarea unor încălcări a drepturilor omului, îmbunătățirea tratamentului și a condițiilor de detenție ale persoanelor private de libertate, prevenirea torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante.

Inspectoratul General pentru Imigrări a precizat că în 2017, România a înregistrat un număr de 4.820 cereri de azil, majoritatea provenind de la persoane din Irak, Siria și Afganistan. În această cifră sunt cuprinse și cele 174 persoane relocate din Grecia și Italia (în cadrul mecanismului de relocare în regim de urgență instituit de Uniunea Europeană), precum și cele 549 persoane care au sosit pe Marea Neagră în perioada august – noiembrie 2017.

Spre finele anului 2017, numărul de cereri înregistrate lunar a intrat pe o pantă descendentă ce

continuă și în 2018. În perioada ianuarie-iunie au fost înregistrate 734 cereri de azil provenind în principal de la cetățeni din Irak și Siria.

Salutând inițiativa acestei mese rotunde, reprezentanții Agenției Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați din România prezenți la eveniment au prezentat aspecte din activitatea Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR). Instituția activează și militează pentru ca orice persoană să își poată exercita dreptul de a solicita azil și de a găsi refugiu în alt stat, cu opțiunea de a se întoarce acasă în mod voluntar, de a se integra pe plan local sau de a se reinstala într-o țară terță. De asemenea, organizația are mandat pentru ajutorarea persoanelor apatride.

Prin mandatul său, UNHCR se deosebește de alți actori umanitari în domeniul protecției internaționale, dar continuă să facă apel la cooperare și sprijin internațional pentru a veni în sprijinul țării gazdă, principala responsabilă de situația și condițiile de trai ale refugiaților de pe teritoriul său. Au fost oferite exemple de succes de integrare în societatea românească a unor refugiați care au devenit personalități în diferite domenii: artistic, muzical, meșteșugăresc etc.

În cadrul mesei rotunde a fost prezentat cel mai recent Raport UNHCR „Tendințe Globale”, s-a popularizat Campania „Alături de Refugiați” WeStandWithRefugees #WorldRefugeeDay și au fost lansate invitații la „Ziua Refugiatului cu Om-Fest.

UNHCR România a informat participanții că în lunile iunie și iulie ale acestui an, au loc la sediul ONU din Geneva ultimele consultări privind finalizarea textului Acordului Global pentru Refugiați care urmează să fie prezentat în cadrul Adunării Generale de la New York. Acordul reprezintă o oportunitate unică de îmbunătățire a reacției comunității internaționale la situațiile refugiaților. Acesta propune diminuarea presiunii cu care se confruntă țările gazdă și, prin conținutul său, oferă mai mult sprijin pentru ca țările de origine să poată crea condiții demne și sigure pentru repatriere.

Prezentând activitatea Asociației Femeilor din România – Împreună de-a lungul timpului, preocuparea Asociației pentru drepturile femeii la nivel național și internațional, cu precădere ale categoriilor vulnerabile: femei migrante, refugiate, copii, președinta *Asociației Femeilor din România – Împreună* a precizat că la conferințele, cursurile de antreprenoriat feminin și proiectele Asociației cu sprijinul unor fonduri europene, la campaniile de conștientizare, atelierile de creație și alte evenimente de multe ori au participat și femei refugiate, unele dintre ele, devenind personalități cunoscute la ora actuală, exemple vii ale unei integrări de succes în societate. A mai adăugat că milioanele de refugiați de pe glob nu reprezintă cifre, ci oameni care suferă și că întotdeauna femeile și copiii sunt mai expuși la riscuri și la violență. Toți cei care au fost forțați să își părăsească țara au dreptul la o locuință decentă, la un loc de muncă, la acces la justiție, la servicii de sănătate și educație.

Au urmat intervențiile unor participanți printre care și Asociația Femeilor Creștine din România și Asociația pentru Dialog și Valori Universale.

Pornind de la ideea „împreună putem fi mai puternici”, toți cei prezenți au împărtășit din experiența și practica lor cu scopul de a identifica modalități comune de cooperare în vederea identificării unor soluții concrete atât pentru înlăturarea prejudecăților și modului în care sunt receptați refugiații de către societate cât și pentru o mai bună integrare a acestora în comunitatea în care au ales să trăiască. Această masă rotundă a reprezentat un pas înainte în consolidarea cooperării dintre instituțiile naționale, organizațiile internaționale și societatea civilă pentru o integrare reală a refugiaților în societatea românească.

Evenimentul a fost organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, în parteneriat cu Consiliul Național Român pentru Refugiați, Asociația Femeilor din România – Împreună și Biblioteca Metropolitană, București.

Daniela Albu

NOTE, CRONICI, RECENZII

UNHCR, RAPORT TENDINȚE GLOBALE – CRIZA REFUGIAȚILOR PE GLOB

În fiecare an, sub egida Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați este publicat Raportul „Tendințe globale” care analizează situația și criza refugiaților în lume prin statistici privind numărul refugiaților, al solicitanților de azil, al apatrizilor, al persoanelor strămutate forțat, dar și al celor care au revenit în țările lor de origine.

În cursul anului 2017, numărul persoanelor din întreaga lume forțate să își părăsească locuințele a ajuns la cifra record de 44.400 zilnic, această criză nedatorându-se numai conflictului din Siria ci și noilor evenimente din Republica Democrată Congo și din Myanmar. Populația strămutată forțat depășește în total numărul populației Marii Britanii.

Conform Raportului, în 2017 numărul persoanelor strămutate forțat de pe glob a crescut la 68,5 milioane comparativ cu 2016 când ajunsese la 65,6 milioane.

Datele prezentate în raport se bazează pe informațiile existente până la 15 mai 2018. Statisticile sunt la zi și sunt analizate conform mai multor criterii precum locația, vârsta, sexul. Toate aceste date sunt menite să ajute organizațiile internaționale și statele să își planifice asistența lor umanitară.

Conform raportului se estimează că 16,2 milioane de oameni au fost forțați să își părăsească locuințele în cursul anului 2017, dintre care 11,8 milioane de oameni de pe teritoriul propriilor țări în timp ce 4,4 milioane au devenit solicitanți de azil sau refugiați. În raport se arată că 68% dintre refugiați la nivel global provin din cinci țări: Siria, Afghanistan, Sudanul de Sud, Myanmar și Somalia.

În decursul anului 2017 au fost depuse 1,7 milioane de noi solicitări de azil, cele mai multe dintre acestea fiind primite de către Statele Unite ale Americii, Germania și Turcia.

Până la sfârșitul anului 2017, aproximativ 3,1 milioane de persoane așteptau decizia privind cererea lor de azil, iar dintre aceștia jumătate se aflau pe teritoriile unor țări în curs de dezvoltare.

Este remarcabil că țările în curs de dezvoltare au găzduit 85% din refugiații lumii.

Pentru al patrulea an consecutiv, în Turcia s-a înregistrat cel mai mare număr de refugiați (3,5 milioane), aceasta fiind urmată de Pakistan, Uganda, Liban, Iran, Germania, Bangladesh și Sudan.

Raportat la populația sa în Liban 1 din 6 oameni este refugiat. Pe locurile doi și trei se află Iordania (1 din 14) și Turcia (1 din 23). Cu toate că aproape 5 milioane de persoane care au fost strămutate forțat au revenit în țările de origine, valurile de refugiați continuă să fie în creștere.

În a doua jumătate a anului 2017 milioane de oameni au fost afectați de deteriorarea situației din Myanmar și Republica Democrată Congo. Refugiați din Myanmar au sosit în valuri în Bangladesh (665.500). Printre refugiați s-au aflat foarte mulți bebeluși, copii și femei gravide, ceea ce a adăugat un grad mai mare de complexitate acțiunilor de intervenție umanitară.

Fluxul migrator din Marea Mediterană s-a diminuat comparativ cu anul 2016. Cu toate acestea mulți oameni au continuat să își riște viața pe mare, majoritatea acestora ajungând în Italia, unde în decursul anului 2017 au fost depuse 126.500 de solicitări de azil.

Copiii neînsoțiți sau separați de familie fiind lipsiți de protecție riscă cel mai mult să fie abuzați sau exploatați. În raport se arată că 45.500 de copii au solicitat azil în 2017, dar se consideră că această cifră este subestimată.

Numărul refugiaților din Africa sub sahariană a crescut cu 22% în 2017 în special datorită crizei din Sudanul de Sud de unde mai mult de un milion de oameni au fugit spre Uganda și Sudan.

Numărul refugiaților din regiunea Asia-Pacific a crescut cu 21%, aceștia ajungând la 4,2 milioane în decembrie 2017, în special datorită sosirii în Bangladesh a refugiaților din Myanmar în cea de a doua jumătate a anului.

În Africa de Nord și în Orientul Mijlociu numărul refugiaților a rămas constant. Principala țară furnizoare de refugiați rămâne Siria. Mai

mult de 6,3 milioane de oameni au fost forțați să își părăsească țara din cauza războiului civil. Aceștia reprezintă o treime din totalul refugiaților de pe tot globul.

Pe al doilea loc la generarea unui mare număr de refugiați se află Afghanistanul, numărul refugiaților afghani crescând la 2,6 milioane până la sfârșitul anului 2017. Cei mai mulți refugiați afghani trăiesc în Pakistan, dar conform raportului ei se găsesc și pe teritoriile a 93 de țări, precum Iran, Germania și Austria.

Sudanul de Sud se situează pe al treilea loc ca sursă de refugiați: de la 1,4 milioane de persoane la începutul anului 2017 s-a ajuns la 2,4 milioane la sfârșitul aceluiași an. Majoritatea acestor refugiați se află în Uganda, Sudan, Etiopia, Kenya și Republica Democrată Congo.

Potrivit raportului pe cel de al patrulea loc se află Myanmar. Țările care au primit refugiații din această țară fiind Bangladesh, Thailanda, Malaezia și India. Puțină lume cunoștea în 2017 ce se întâmpla cu adevărat în Myanmar. Locuitorii statului Rakhine din Myanmar, musulmani, se autoidentificau ca Rohingya, fiind născuți și crescuți în Myanmar de mai multe generații și considerând ca aceasta este patria lor. Dar datorită unei legislații restrictive și a aplicării legii cetățeniei care conferă cetățenia pe baza etnicității, comunitatea Rohingya este considerată apatridă. De aceea se confruntă cu discriminarea, cu marginalizarea și cu negarea unei game largi de drepturi fundamentale ale omului. Refugiații Rohingya au fugit din Myanmar și în valuri anterioare datorită persecuțiilor în anii 1978, 1991-1992 și 2016. În data de 25 august 2017 operațiuni de securitate inițiate în nordul statului Rakhine au forțat locuitorii să fugă din cauza unor asasinat și a unor încălcări flagrante ale drepturilor omului. 655.500 de Rohingya au fugit în Bangladesh ceea ce a făcut ca numărul estimat de apatrizi refugiați să crească la mai mult de 930.000. Datorită valului de violențe din august, au avut loc exoduri masive și mii de refugiați ajungeau zilnic în Bangladesh.

Cu toate că cea de a cincea sursă de refugiați pe glob este Somalia, în cursul anului 2017 numărul refugiaților somalezi a scăzut cu 3%. Țările care au primit un număr mare de refugiați somalezi sunt Kenya, Yemen, Etiopia, dar aceștia s-au stabilit în număr mai mic și în Africa de Sud, Uganda și Suedia.

În capitolul 3 al Raportului se explorează posibile soluții, subliniindu-se că principalul obiectiv al Întotului Comisariat ONU pentru Refugiați este sprijinirea unor soluții durabile pentru situația refugiaților și a persoanelor strămutate pentru ca aceștia să își poată reconstrui o nouă viață în demnitate și siguranță. Pentru găsirea celor mai bune soluții și pentru rezolvarea nevoilor de protecție ale acestor persoane este necesar un angajament colectiv, colaborarea cu o gamă largă de parteneri din toate domeniile pentru găsirea unor soluții viabile. Atât guvernele cât și sectorul privat și financiar internațional trebuie să se implice alături de instituții, de organisme internaționale, de societatea civilă, de grupuri de analiști, intelectuali și lideri de opinie pentru a construi împreună încrederea în sine a refugiaților, întoarcerea voluntară și în siguranță în țările lor, precum și integrarea în societățile în care au ales să trăiască. Rolul celor care acordă asistență umanitară va trebui să se diminueze lăsând loc activității factorilor de asigurare a păcii și securității care vor deveni tot mai importanți în abordarea cauzelor profunde care au determinat strămutarea și fuga oamenilor din propria lor patrie.

Prin Declarația de la New York pentru refugiați și migranți, adoptată de Adunarea Generală a ONU în septembrie 2016, statele membre ONU s-au angajat la o mai echitabilă împărțire a povării și responsabilității găzduirii refugiaților de pe glob. Adunarea Generală stabilește în această Declarație elementele cheie ale unui Cadru general de acțiune privind refugiații destinat să diminueze presiunea asupra țărilor care găzduiesc un mare număr de refugiați, să consolideze independența refugiaților și să acorde sprijin țărilor de origine pentru revenirea acasă a acestor oameni în condiții de demnitate și siguranță.

La sediul ONU din Geneva au loc în această vară ultimele consultări privind finalizarea textului Acordului Global pentru Refugiați care urmează să fie prezentat în Raportul Anual al Întotului Comisar ONU pentru Refugiați, la Adunarea Generală a ONU de la New York din 2018. Acordul reprezintă o oportunitate unică de îmbunătățire a reacției comunității internaționale la situația refugiaților pe glob.

Daniela Albu